

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

канд. хімічних наук, доц.

_____ Пантелеймонов А. В.

“ _____ ” _____ 2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Операції з цінними паперами

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ Другий (магістерський) рівень вищої освіти

галузь знань _____ 07 Управління та адміністрування

(шифр і назва)

спеціальності _____ 072 Фінанси, банківська справа та страхування

(шифр і назва)

освітня програма _____ Фінанси, банківська справа та страхування

(шифр і назва)

спеціалізації _____

(шифр і назва)

вид дисципліни _____ за вибором

(обов'язкова / за вибором)

факультет _____ Економічний

2020/ 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету “23” червня 2020 року, протокол № 6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Давидов Олександр Іванович, кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Програму схвалено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Протокол від “22” червня 2020 року № 14

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

_____ Глущенко В.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією економічного факультету

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “23” червня 2020 року № 10

Голова методичної комісії економічного факультету

_____ Євтушенко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Операції з цінними паперами» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Другого (магістерського) рівня вищої освіти
(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальностей 072 Фінанси, банківська справа та страхування
спеціалізації _____

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів системи теоретичних та практичних знань при здійсненні операцій з цінними паперами в сучасній економіці.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- навчити студентів вірному розумінню сутності операцій з цінними паперами, управлінню ними та їх класифікації;
- сформувати у студентів спеціальні професійні знання і практичні навички у сфері виконання емісійних та інвестиційних операцій з цінними паперами, операцій з цінними паперами професійних учасників фондового ринку;
- ознайомлення студентів з особливостями операцій з окремими видами цінних паперів;
- сформувати у студентів уявлення про ризики операцій з цінними паперами.

1.3. Кількість кредитів: для студентів денної та заочної форми навчання – 4 ЕКТС.

1.4. Загальна кількість годин: для студентів денної та заочної форми навчання – 120 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
16 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	-год.
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
72 год.	114 год.
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання

знати :

- теоретичні засади здійснення операцій з цінними паперами;
- законодавчу та нормативно-правову базу виконання операцій з цінними паперами;
- механізм здійснення операцій з цінними паперами;
- особливості операцій з акціями, облігаціями та векселем;
- сутність і класифікації ризиків операцій з цінними паперами.

вміти:

- застосовувати теоретичні знання для практичного виконання операцій з цінними паперами;
- приймати самостійні рішення щодо виконання операцій з цінними паперами;
- здійснювати аналіз операцій з цінними паперами, робити обґрунтовані висновки, оцінювати ефективність операцій з цінними паперами;
- визначати ризики операцій з цінними паперами і механізми їх запобігання.

У студента мають бути сформовані такі предметні компетентності:

- здатність використовувати понятійно-категоріальний апарат у сфері операцій з цінними паперами;

- демонструвати вміння використовувати професійно-профільовані знання та навички при здійсненні операцій з цінними паперами;
- знання механізму здійснення операцій з цінними паперами;
- демонструвати володіння методами спостереження, ідентифікації, класифікації та аналізу операцій з цінними паперами;
- готовність вивчати та здатність аналізувати нормативну та законодавчу та нормативно-правову базу у сфері операцій з цінними паперами
- вміння надавати послуги з укладання угод з цінними паперами на біржовому та позабіржовому ринках цінних паперів;
- здатність ефективно та самостійно діяти у нестандартних ситуаціях, використовуючи набуті фахові знання у сфері операцій з цінними паперами.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Загальна характеристика операцій з цінними паперами

- 1.1. Операції з цінними паперами: сутність та управління.
- 1.2. Класифікація операцій з цінними паперами.

Тема 2. Емісійні операції з цінними паперами.

- 2.1. Порядок емісії цінних паперів.
- 2.2. Недобросовісна емісія цінних паперів.
- 2.3. Розкриття інформації про емітента цінних паперів. Інсайдерська інформація та інсайдери.

Тема 3. Інвестиційні операції на ринку цінних паперів.

- 3.1. Інвестиції в цінні папери: сутність та суб'єкти.
- 3.2. Інвестиційний портфель цінних паперів, принципи його формування та управління.
- 3.3. Методика інвестиційного аналізу цінних паперів.
- 3.4. Специфіка інвестиційних операцій банків на ринку цінних паперів.

Тема 4. Операції з цінними паперами професійних учасників фондового ринку.

- 4.1. Операції торговців цінними паперами.
- 4.2. Біржові угоди з цінними паперами.
- 4.3. Операції з цінними паперами учасників Національної депозитарної системи України.

Тема 5. Особливості операцій з окремими видами цінних паперів.

- 5.1. Операції з акціями.
- 5.2. Операції з облігаціями.

5.3. Операції з векселями.

Тема 6.Ризики операцій з цінними паперами.

6.1. Сутність та методи визначення ризиків операцій з цінними паперами.

6.2. Класифікація операцій з цінними паперами.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Загальна характеристика операцій з цінними паперами	14	2	4			8	17	1				16
Тема 2. Емісійні операції з цінними паперами.	20	2	4			14	21	1				20
Тема 3.Інвестиційні операції на ринку цінних паперів.	24	4	6			14	17	1				16
Тема 4. Операції з цінними паперами професійних учасників фондового ринку.	22	2	8			12	21	1				20
Тема 5.Особливості операцій з окремими видами цінних паперів.	24	4	6			14	23	1				22
Тема 6.Ризики операцій з цінними паперами.	16	2	4			10	21	1				20
Усього годин	120	16	32			72	120	6				114

4. Теми практичних занять

№ п/н	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Загальна характеристика операцій з цінними паперами	2	
2.	Емісійні операції з цінними паперами.	6	
3.	Інвестиційні операції на ринку цінних паперів.	6	
4.	Операції з цінними паперами професійних учасників фондового ринку.	8	
5.	Особливості операцій з окремими видами цінних паперів.	4	
6.	Ризики операцій з цінними паперами.	6	
	Усього	32	

5. Завдання для самостійної роботи

№ п/н	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Сутність і цілі операцій з цінними паперами.	2	4
2.	Управління операціями з цінними паперами.	2	4
3.	Класифікація операцій з цінними паперами	4	8
4.	Класифікація типів портфелів цінних паперів.	6	8
5.	Управління портфелем цінних паперів.	6	8
6.	Специфіка формування портфелів цінних паперів банків.	6	8
7.	Управління банківськими ризиками при інвестиціях в цінні папери.	6	8
8.	Аналіз операцій торговців цінними паперами.	6	8
9.	Аналіз біржових операцій з цінними паперами в Україні.	6	8
10.	Новітні технології торгівлі цінними паперами.	6	8
11.	Аналіз операцій з цінними паперами в Національній депозитарній системі України.	2	8
12.	Аналіз ризиків операцій з цінними паперами.	6	8
13.	Особливості проведення операцій з акціями підприємств, що приватизуються.	4	8
14.	Операції банків з векселями.	6	8
15.	Фінансовий моніторинг операцій з цінними паперами.	4	10
	Усього	72	114

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено жодного індивідуального завдання.

7. Методи контролю

1. Перевірка самостійного завдання, а саме підготовка доповіді за актуальною тематикою (наводиться нижче).
2. Опитування за темою лекції.
3. Написання термінологічних диктантів.
4. Написання підсумкової контрольної роботи.

Теми для підготовки доповіді:

1. Сутність і цілі операцій з цінними паперами.
2. Управління операціями з цінними паперами.
3. Класифікація операцій з цінними паперами.
4. Емісія акцій.
5. Емісія облігацій підприємств.
6. Емісія державних облігацій.
7. Емісія облігацій місцевих позик.
8. Емісія похідних цінних паперів.

9. Емісія іпотечних цінних паперів.
10. Класифікація типів портфелів цінних паперів.
11. Управління портфелем цінних паперів.
12. Специфіка формування портфелів цінних паперів банків.
13. Управління банківськими ризиками при інвестиціях в цінні папери.
14. Аналіз операцій торгівців цінними паперами.
15. Аналіз біржових операцій з цінними паперами в Україні.
16. Новітні технології торгівлі цінними паперами.
17. Аналіз операцій з цінними паперами в Національній депозитарній системі України.
18. Аналіз ризиків операцій з цінними паперами.
19. Особливості проведення операцій з акціями підприємств, що приватизуються.
для студентів при з цінними паперами»
20. Операції банків з векселями.
21. Фінансовий моніторинг операцій з цінними паперами.

8. Схема нарахування балів

Оцінкою підсумкового семестрового контролю є сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру при виконанні контрольних заходів, передбачених програмою навчальної дисциплін та балів, набраних ним при складанні семестрового екзамену. Максимальна сума балів, яку може набрати здобувач вищої освіти при підсумковому семестровому поточному та підсумковому контролі, складає 100.

Для студентів денної / заочної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Екзамен	Сума
ТЕМИ							
T1	10,0	T4	10,0	60	40	100	
T2		T5	10,0				
T3	10,0	T6	10,0				
Підсумкова контрольна робота 10,0							

T1, T2 ... – теми розділу.

Усний виступ та виконання письмового завдання, термінологічні диктанти	Критерії оцінки
10	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно співставив термін та його значення.
8-9	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно співставив більшість термінів та їх значення
6-7	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину термінів.
4-5	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно написав меншість термінів.
2-3	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно написав вирішив окремі терміни..
0-1	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не написав жодного терміну.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література Основна література

1. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV (із змінами і доповненнями) // zakon.rada.gov.ua.
2. Закон України «Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10 грудня 1997 р. № 710/97-ВР (із змінами та доповненнями) // zakon.rada.gov.ua.
3. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30 жовтня 1996 р. № 448/96-ВР
4. Базилевич В.Д. Цінні папери: Практикум: Навчальний посібник = компакт-диск /За ред.. В.Д.Базилевича. - К.: 2013. - 791 с.
5. Діденко В.М. Фондовий ринок: [навчальний посібник]/В.М. Діденко, М.М. Свердан, В.П. Булан, О.М. Булан, О.М. Грубляк; за ред.. В.М. Діденка. - Чернівці: ТОВ «Видавництво Наші книги», 2010. - 624с.
6. Поважний О. С. Цінні папери і фондовий ринок : навч. посібник/ О.С.Поважний, Н.С.Орлова, А.Л.Свечкіна.- Львів: Магнолія. - 2010. - 361 с.

Допоміжна література

1. Болдуєва, О. В. Визначення ринку цінних паперів як сегменту фінансового сектору України [Електронний ресурс] / О. В. Болдуєва // Ефективна економіка. - 2013. - №1. - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1742>
2. Гаршина О.К. Цінні папери: Навч. посіб./ Гаршина О.К. - К: Видавн. дім «Слово», 2004.
3. Павлов В.І. Цінні папери в Україні: Навч. посіб. - 2-е вид., доп./ Павлов В.І., Пилюпенко Кривов'язюк І.В. - К.: Кондор, 2004.
4. Пасічник В.Г. Ринок цінних паперів: Навч. посіб./ Пасічник В.Г., Акіліна О.В. - К.: Центр навч. літ., 2005.
5. Пластун, В.Л., Пластун О.Л. Інституційні інвестори: роль у розвитку фондового ринку: монографія / В. Л. Пластун, О. Л. Пластун. - Суми: ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2012. - 212 с.

6. Терещенко Г.М. Проблеми становлення та напрями удосконалення функціонування ринку цінних паперів в Україні. // Фінанси України. - 2013. - №6. - С.97-104
7. Чернишук В.Р., Данькевич А.П. Розвиток ринку цінних паперів: проблеми й перспективи // Фінанси України. - 2011. - №8. - С.96-103.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Нормативні акти України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.nau.kiev.ua
2. Лига БизнесИнформ. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.liga.net
3. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Законодавчі документи. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
5. Державна установа «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України». - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua>
6. Національний депозитарій України. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ndu.gov.ua>
7. Професійна асоціація реєстраторів і депозитаріїв (ПАРД). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://pard.kiev.ua>
8. Українська Асоціація інвестиційного бізнесу. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://uaib.com.ua>
9. Асоціація «Українські фондові торговці». - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.aust.com.ua/>
10. Міжнародне рейтингове агентство Fitch Ratings в Росії и СНГ. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.fitchratings.ru>
11. Міжнародне рейтингове агентство Moody's Investors Service. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.moodys.com/>
12. Міжнародне рейтингове агентство Standard and Poor's. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.standardandpoors.com/
13. Рейтингове агентство «IBI Rating». - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ibi.com.ua/
14. Офіційний сайт Investor Guide. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.investorguide.com
15. Офіційний сайт Лондонської фондової біржі. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.londonstockexchange.com
16. Офіційний сайт. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: NYSE www.nyse.com
17. Офіційний сайт Комісії з цінних паперів і бірж. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: США www.sec.gov

18. Загальнодоступна інформаційна база даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про ринок цінних паперів. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.stockmarket.gov.ua